

Déjà vu

Déjà vu eller *Kurtisanen*

av Christian Lanciai (2018)

Personerna:

Carol
James
Diana
Ronald
En kypare
Paul Mallory
Arnold, hans betjänt
Veronica, hans hushållerska
Monica Franco
Leonora Franco, hennes mor
Marco Stella
Beatrice Stella, hans hustru
hans adjutant
Amadeo Stella, hans far
Giordano Bruno
En inkvisitor
En inkvisitor i Rom
En tjänare

Andra inkvisitorer, präster, munkar, adelsmän och dignitärer.

Handlingen utspelar sig i London 1938
samt i Venedig och Rom +350 år tidigare.

Akt I scen 1. Nattklubben. Livlig fullsatt lokal,
ett band spelar stillsam avkopplande jazzmusik.

Carol Jag skulle aldrig ha kommit hit.

James Ta det lugnt, Carol. Du är i goda händer.

Diana Dessutom är du i bästa tänkbara sällskap. Här kan du bara göra din lycka.

Carol Men jag är så osäker. Allt är nytt för mig här i London, och allt bara överväldigar mig.

Diana Det är meningen. Det skall vara så. Du vänjer dig.

James Bara njut av musiken och känn dig som hemma.

Ronald Vi skall väl ha någonting att dricka?

James Du sa det, Ronald. Vad får det lov att vara?

Diana Champagne!

James Passar det dig, Carol, med ett glas champagne?

Carol Jag måste ju hålla er sällskap.

Ronald Men vad spelar det där bandet nu? Det här känner jag absolut igen.

Diana De bara drar en gammal vals.

James (till en kypare) Fyra glas champagne!

Ronald Det är den där maskeradvalsens.

Carol Jag känner också igen den.

James Den där ryska?

Diana Ja, de har halkat in på ett ryskt spår nu.

Ronald Den brukar förekomma som filmmusik.

James Är det Tjajkovskij? Det brukar vara Tjajkovskij. Han är bäst.

Carol Nej, det är en annan.

Ronald Den användes både till Jules Verne och "Krig och fred".

Diana Och en massa annat. Det är i alla fall inte Sjostakovitj. Den låter för bra för det.

Ronald Ja, det är Khatjaturian.

Diana Då drar de väl i gång med Onedinlinjen också, så blir det riktigt smäktande.

James Som det anstår en nattklubb.

Ronald Här kommer champagnen.

James (delar ut glaset) Skål, Carol, och välkommen in i den absoluta eliten!

Diana Var inte för säker. Det finns alltid de som är värre.

Carol Jag har inte hunnit landa ännu. Champagnen kanske kan hjälpa mig.

Diana Annars har vi både fallskärmar och brandsegel.

James Vad menar du?

Diana Champagnen är bara början. Sedan kommer allt det andra.

James Du menar hoppet ut innan fallskärmen vecklat ut sig?

Diana Om den vecklar ut sig. Det kan man aldrig veta.

Ronald Ni bara tramsar.

James Nu tar de om den där valsen från början igen.

Ronald Den satte tydligen fart på folk.

Diana Var inte oroliga. Det kommer fler valser.

Carol Inte mig emot. Jag börjar långsamt komma i gång med att njuta.

Diana Men se vem som kommer där. *(Deras ögon riktas mot utgången på en ny gäst.)*

James Honom ser man inte varje dag.

Carol Vem är det?

Diana Londons främsta konstkritiker och värsta snobb. Akta dig för honom. Han samlar på damer.

James Döda eller levande?

Diana Ingen vet.

Carol Han ser intressant ut.

Diana På vilket sätt?

Carol Han ser ut som om han samtidigt var både fullständigt främmande för denna världen och överlägsen den.

Diana På pricken! Du har redan genomskådat honom.

Ronald Glöm inte era glas! Vi måste ju skåla för att Carol äntligen vågat sig ut med oss!

Carol Och jag måste tacka er för att det inte var värre än så. *(De skålar.)*

Paul (avsesides, har fått syn på Carol) Kan det vara möjligt? Nej, jag bedrar mig själv, som jag alltid har gjort. Men det är för påfallande. Och ändå är det faktiskt. *(iakttar henne forskande, överlägset grann i frack och vit halsduk m.m., börjar omsider långsamt röra sig, nästan trevande, mot dem)*

Diana Se upp! Han har uppdagat oss.

Ronald Varför skulle han det, när det finns så många andra? Nej, han är nog på väg till någon annan.

Diana Jag känner att han denna gången har utvalt oss.

Carol Han är som en prins. *(De tystnar när han kommer upp till dem.)*

Paul (väljer Carol direkt, kysser hennes hand) Får jag lov?

Diana Ut på dansgolvet, Carol! Du måste ändå röra på dig. *(Carol niger smått, stiger upp och låter sig föras ut på dansgolvet av Paul.)*

James Har de träffats förut?

Diana Aldrig i livet.

James Det måste de ha gjort. Så som det verkar.

Diana Du känner inte Paul.

Ronald Behöver vi vara oroliga?

Diana Inte alls, så som de dansar. De passar utmärkt tillsammans.

Ronald Han för henne faktiskt som om de alltid hade gjort det.

Diana Jag måste medge att det är ovanligt att han går på en okänd dam så direkt.

James Han måste ha sett henne förut.

Diana Vad vet jag? Ingen känner Paul.

James Jag vet bara att han är den mest eftertraktade ungarlen i London.

Diana Och envisaste. Han har aldrig släppt någon inpå sig.

Ronald Hur ska detta sluta?

James Början är illa nog.

Ronald Tur att vi finns, om vi skulle behöva rädda henne.

Diana Ingenting kan rädda henne nu.

Ronald Vad menar du?

Diana Hon är redan räddad. Det ser du väl. Hon hade inte kunnat falla i bättre händer.

Ronald Men samlar han inte på damer?

Diana Han kommer att ge henne hela London.

James Och sedan?

Diana Det blir en senare fråga.

Ronald Låt oss inte glömma våra glas. Låt oss dricka för Carols välgång.

Diana Lita på mig. Den är redan bärgad och hade inte kunnat börja bättre.

James Här kommer de.

Paul (kommer med Carol) Ursäkta att jag lånade ert sällskap, men jag återlämnar alltid mina lån.

Diana Vi trodde du skulle behålla henne.

Paul Jag ber att få återkomma. Med din tillåtelse, Carol. *(kysser hennes hand igen och avlägsnar sig.)*

Diana (sedan han gått) Nå, vad tyckte du?

Carol En fascinerande mänska. Jag vill gärna lära känna honom.

James Akta dig. Han är farlig.

Carol Hur vet du det?

James Han har ett rykte.

Diana Vem har inte det. Men hans är det diffusaste av alla.

Ronald Vad vet ni om honom egentligen?

Carol Tack, Ronald. Upplys mig.

Diana Han hör till de rikaste fria ungarlarna i London med kanske Londons vackraste hem, ett palats med en sägenomspunnen inredning, som egentligen ingen riktigt kunnat beskriva. Han är landets mest inflytelserika konstkritiker, och ett ord från honom kan höja en tavlas värde med ett antal nollor. Kort sagt, han är inflytelserik.

James Är han farlig?

Diana Om han är det har ingen kunnat bekräfta det i efterhand.

James Alltså är han det.

Carol Nej, bara ett utforskat mysterium.

James Vill någon utforska det? Har någon försökt och kommit levande ut ur mysteriet?

Diana Jag tror inte att någon vare sig har vågat eller kunnat utforska det, för ingen kommer i närheten av honom om han inte själv bjuder in.

James Har någon blivit inbjuden?
Diana Inte så vitt jag vet.
Kyparen (inkommer) En hälsning från Paul Mallory. (överräcker ett litet paket till Carol)
Carol Väntar han svar?
Kyparen Nej. (avlägsnar sig)
James Öppna det!
Ronald Vad är det? En ring?
Diana Är du inte klok?
Ronald Nej, bara nyfiken.
Carol Lugna er. Det är inte en ring. (visar fram innehållet)
James Vad är det?
Diana En nyckel med hans adress. Du har fått en inbjudan, Carol.
James Nu är det ute med oss!
Diana Tvärtom. Carols lycka är gjord.
Carol Jag är överväldigad. Men jag kan ju inte vägra en sådan inbjudan.
Diana Nej, det kan du inte.
James Tror du att du kommer levande därifrån?
Carol Jag hoppas det.
Ronald Det återstår att se.
Diana Jag är rädd, mina vänner, att Carol plötsligt på det mest oväntade sätt har gjort sin lycka här och nu under sin första kväll i London. Allt vi kan göra är att önska henne lycka till och dricka henne till.
Ronald Då gör vi det! (höjer sitt glas) Skål, Carol! Och lycka till!
Alla (följer hans exempel) Skål! (De skålar och fortsätter sin samvaro under intensiva diskussioner.)

Scen 2. Mallorys palats.

Paul (kommer in utifrån, ser sig omkring) Har hon kommit? Är hon här? Var det bara en dröm, eller är hon faktiskt verklig? Inga möjligheter kan uteslutas, och även om jag kan bedra mig själv måste jag ge henne en chans.
Carol (kommer försiktigt fram) Jag hörde att ni kom.
Paul Var det svårt att ta sig in?
Carol Er notis underlättade saken.
Paul Jag kommer inte ihåg vad jag skrev. Vad skrev jag?
Carol "Välkommen in till att utforska mitt hem, och känn er som hemma."
Paul Har ni utforskat det?
Carol Inte tillräckligt, men det är ett fantastiskt hem. Här finns mycket att utforska.
Paul Ni har hela livet på er.
Carol Men varför denna otroliga öppenhet och generositet? Vi har ju aldrig sett varandra tidigare, och ni kan inte veta någonting alls om mig.

Paul Har vi verkligen inte sett varandra tidigare? Är ni säker på det?

Carol Fullkomligt. Er hade jag kommit ihåg.

Paul Men jag har sett er tidigare.

Carol Var då? I vilket sammanhang?

Paul Det kommer vi till senare. Det viktigaste för närvarande är att ni känner er trygg och som hemma. Mitt hem är ert.

Carol Men varför detta otroliga och plötsliga förtroende för mig, en vilt främmande människa? Ni måste förstå att jag känner mig osäker.

Paul Ni behöver absolut inte vara rädd. Jag tänker inte kidnappa er, kvarhålla er mot er vilja, våldta er eller försöka något annat oartigt.

Carol Ni har alltså inga motiv och inga avsikter?

Paul Jag vill lära känna er.

Carol Varför?

Paul Därför att jag har sett er förut.

Carol Då måste ni ge mig en ledtråd.

Paul Är ni hungrig? Vad sägs om en drink? Önska vad ni vill.

Carol Jag kan ta en drink. Har ni sherry?

Paul Absolut.

Carol Ni är den största gåta jag hittills råkat ut för i livet. Ni är så elegant, ni är känd och beryktad i hela London som en oåtkomlig gåta, ni är ökänd som ungtkarl som inte vill ha någon men som alla vill ha, er smak och stil är utsökta och oemotståndliga, allt vad ni går för är högsta klass. Och så faller ni för en sådan som mig.

Paul Var inte så blygsam och dra inga förhastade slutsatser. Ingen har sagt att jag har fallit för er.

Carol Ändå ger ni mig nyckeln till ert hem och ber mig ta för mig och betrakta allt ert som mitt, fastän vi inte känner varandra. Vad är haken?

Paul Haken är ett mysterium som jag inte vill riskera att skrämma er med innan ni är villig att själv ta emot det.

Carol Ni blir bara mer och mer mystisk hela tiden. Är det något religiöst?

Paul Inte alls.

Carol Ockult?

Paul Inte alls.

Carol (frågande) Politiskt?

Paul Inte alls.

Carol Då ber jag er igen att ge mig en ledtråd.

Paul Metafysiskt.

Carol Då är det ändå religiöst?

Paul Inte alls.

Carol Ni förbryllar ihjäl mig.

Paul (drar i en klocksträng, och Arnold uppenbarar sig) Två glas sherry, Arnold. Detta är fröken Carol. Detta är min betjänt Arnold sedan många år. Ni kan lita lika fullkomligt på honom som på mig. Han vet allt om mig.

Carol Men jag vet fortfarande ingenting.

Paul Slå er då ner och ta det lugnt, så skall jag förklara. Varsågod. Detta är min bekvämaste soffa. Den är helt och hållet er. (*anvisar henne en soffa, sätter sig själv i en något enklare stol*) Jag nöjer mig med biktstolen.

Carol Nu börjar ni roa mig.

Paul Något vet ni väl om mig redan?

Carol Bara ert rykte. Ni är välkänd som Londons främsta och rikaste konstkritiker. Mer än så vet jag inte.

Paul Jag fick allting gratis från början. Mina föräldrar var rika, och jag var enda barnet. De omkom tragiskt i en trafikolycka, och jag ärvde en omätlig förmögenhet. Jag var redan etablerad som konstkritiker, men med denna förmögenhet startade jag mina samlingar. I mitt hem hittar ni konstverk från hela världen men bara av finaste slag och högsta klass. Som ni sade, min smak är överlägsen. Mest fyndade jag i Italien, och de flesta av mina tavlor är därifrån, främst från Venedig och då konstverk från 1700-talet och renässansen. (*seriösare*) Dem sätter jag främst bland mina skatter.

Carol Ni är alltså konstsammlare. En av mina vänner sade att ni också samlar damer och varnade mig för er.

Paul Nej, jag samlar inte damer. Jag har en hushållerska som är fast anställd, men det är allt. Jag har umgåtts med damer ibland men aldrig funnit den rätta.

Carol Kan den rätta finnas? Tror ni på den myten?

Paul Vad tror ni själv?

Carol Jag tror på personkemi. Om två personer av olika kön stämmer överens rent mänskligt så kan ett äktenskap fungera.

Paul Jag tror det finns högre gemensamma nämnare.

Carol Som vad då?

Paul Själsfrändskap.

Carol Vad menar ni med det?

Paul Är ni bekant med begreppet reinkarnation?

Carol Det är en självklarhet för alla hinduister och buddhister, men de monoteistiska religionerna vill inte höra talas om det.

Paul Ni är faktisk. Vad tror ni själv?

Carol Jag tror ingenting. Jag vill ha fakta på bordet innan jag fattar ställning.

Paul Som jag sade, ni är faktisk.

Carol Och vad tror ni?

Paul För att hålla oss till det faktiska, låt oss säga så här, att det vore dumt att utesluta någon möjlighet.

Carol Det kan jag hålla med om, men det är inget svar på min fråga.

Paul Jag tror inte heller någonting. Men jag är fullt förvissad om själavandringens oförnekliga faktiskhet.

Carol Har ni bevis?

Paul Metafysiska företeelser kan aldrig bevisas, för om de kunde bevisas vore de inte metafysiska. Man kan inte bevisa spöken, telepati, själavandring eller ens Gud, men individer har rätt att hävda att de kan känna dem och så starkt, att de därigenom kan bli förvissade.

Carol Jag avundas er som kan vara så säkra på så osäkra saker.

Paul Men i ert fall kan jag nästan framlägga bevis.

Carol På vilket sätt?

Paul (*ser ner som för att förbereda sig*) Hur intresserad är ni av historia?

Carol Måttligt. Jag kan påstå mig vara allmänbildad men inte mer.

Paul Ni känner inte starkt eller någon särskild längtan till särskilda historiska epoker?

Carol (*tänker efter*) Nej, inte direkt.

Paul Men indirekt? Inga undermedvetna fascinationer? Inga drömmar med tendenser?

Carol Nej, inte direkt.

Paul Vad tycker ni om Italien?

Carol Världens vackraste land.

Paul Har ni varit där?

Carol Ja, jag har rest dit några gånger.

Paul Vilka platser?

Carol De vanliga – Rom, Florens, Venedig, Milano och några till.

Paul Så ni har varit i Venedig.

Carol Ja.

Paul Vad tyckte ni om det?

Carol En överklig dröm som är verklighet. Den har ju i stort sett inte förändrats sedan renässansen. Jag kände det som att Lord Byron fortfarande huserade där med sina skandalösa kärleksaffärer och utsvävande liv i prakt och lyx, men jag ville inte ha med det att göra.

Paul Varför?

Carol Det var inte för mig. Jag är humanist, inte libertin.

Paul Så ni kände er inte hemma där?

Carol Inte i dess utsvävningars historia, medan jag älskar dess konst- och kulturhistoria.

Paul Ja, det är den som håller. Det var där jag fann mina finaste tavlor.

Carol Det vore intressant att se dem. Jag kunde kanske identifiera deras konstnärer.

Paul Jag ser fram emot att få visa er dem, men låt oss ta en sak i sänder. Vad sägs om en liten supé till att börja med? Så skall jag gärna sedan visa er mitt galleri.

Carol Jag har tills vidare bara att tacka och ta emot.

Paul Det gläder mig. Då går vi till middagen. (*reser sig, bjuder henne armen, och ledsagar henne ut.*)

Scen 3.

De ankommer till galleriet.

Carol (imponerad) Ni har minsann en imponerande samling här.

Paul Jag har samlat hela livet, och jag har alltid koncentrerat mig på bara den högsta kvaliteten, nästan som om jag ständigt ville överträffa mig själv i att få tag på ännu ädlare konst, som om jag ständigt ville överträffa utsöktheten. Ändå är det egentligen bara en tavla som jag verkligen sätter värde på.

Carol Är det någon av dessa?

Paul Ni känner ju till fallet Mona Lisa. Leonardo da Vinci vägrade skiljas från den tavlan så länge han levde, och ingen har egentligen riktigt förstått varför. Hon är ju knappast någon skönhet, nästan inte ens kvinnlig, hon har ganska fyrkantiga anletsdrag, men så är det med det där leendet, som trollbinder och fascinerar alla, därför att hon inte ler mot tavlans betraktare eller målare utan mot någon strax bakom honom. Det ytterst harmoniska småleendet fastnar alla för då den stora gåtan är vad hon ler åt, då det inte är betraktaren eller målaren. Den teorin har framförts att det är ett porträtt av en havande kvinna, närmare bestämt Giuliano de' Medicis älskarinna, han som mördades i katedralen medan hans broder Lorenzo il Magnifico undkom genom rena förskräckelsen, men hon födde ändå Giulianos son, och det är inte omöjligt att det är det havandeskapet som finns förevigat i detta sägenomspunna porträtt, som egentligen bara är av en helt vanlig kvinna som dock småler åt något ofattbart. Men min tavla, som jag lever för och ständigt omhuldat, är inte av en havande kvinna.

Carol Vad är det för speciellt med er tavla? Bär den också på en gåta?

Paul Dess gåta kommer att bli uppenbar för er när ni ser den. *(Han för henne avsides till en särskild alkov, där en tavla hänger övertäckt. Han avtäcker den.)*

Carol (chockad) Men det är ju jag!

Paul Just det. Kan ni förklara mysteriet? Tavlan är av er men har målats nästan 400 år före er tid, men porträttligheten är slående för att inte rent ut sagt säga identisk. Det är bara kläderna som i viss mån skiljer er åt, men det är bara tidsskillnaden. Utseendet, kroppsbyggnaden, hållningen, karaktären, allt är en exakt avbild av er själv, och ändå har varken jag eller målaren någonsin sett er.

Carol Men vem föreställer porträttet, och vem är målaren?

Paul Målaren är okänd. Man har trott att det kan ha varit Giorgione, men den är för sen för Giorgione, medan det skulle kunna vara Tizian – ett antal antagna Giogionemålningar har visat sig vara Tizians, som arbetade med honom i sin ungdom. Men jag tror inte det är Tizian. Jag tror att målaren har målat porträttet av så mycket kärlek att han ville vara anonym.

Carol Men vem föreställer det?

Paul En berömd kurtisan i Venedig på den tiden. Hon var legendarisk för sin skönhet och intelligens och fick stort inflytande på det venetianska samhället. Känner ni ingen beröring med ämnet?

Carol Var det därför ni fastnade för mig, för att jag är lik henne på porträttet?

Paul Ni är inte bara lik henne. Ni är hon. Ett sådant sammanträffande är för unikt för att det bara skulle vara en slump. Jag kan inte bara bortse från den möjligheten att ni skulle kunna vara hennes reinkarnation.

Carol Ursäkta mig, men detta känns obehagligt och kusligt, som om en främmande kvinna försökte invadera mitt hjärta och göra anspråk på min själ. Jag vet ingenting om denna kvinna, känner ingen känslomässig beröringspunkt med Venedig eller den epoken och upplever denna pådyvling av ett porträtt av mig för 400 år sedan som ett inkräktande. Nu förstår jag bättre ert närmande, men, ni får ursäkta mig, denna upplevelse är svårsmält.

Paul Naturligtvis. Jag ger er allt utrymme ni behöver i tid och rum för att hämta er från denna chockupplevelse. Ni får det finaste rummet i mitt palats att disponera som ni vill, från och med nu har ni ett eget rum i mitt hem med fri tillgång till allt, utom nyckeln, som ni redan fick. Allt mitt är ert.

Carol Jag gör krampaktiga ansträngningar för att försöka förstå er rätt. Ni tror alltså att jag är en reinkarnation av denna dam för 400 år sedan, på grund av hennes nästan exakta likhet med mig?

Paul Kan ni själv förtränga eller förneka den möjligheten?

Carol Nej, det kan jag naturligtvis inte, fastän jag inte kan identifiera mig med den, men var kommer ni själv in i bilden? Tror ni att ni kände denna venetianska kurtisan på den tiden?

Paul Jag är viss om att så var fallet, ty själv identifierar jag mig till hundra procent med hennes fall.

Carol Ni säger fall? Var hon då en fallen kvinna?

Paul Alla kurtisaner var fallna kvinnor. Det var deras profession, men de var samtidigt republikens högst utbildade kvinnor och hade stort inflytande över det sociala livet, genom att de flesta av republikens ledande personligheter var hennes älskare, som alla dyrkade henne.

Carol Och var ni en sådan?

Paul Kurtisanen Monica Franco hade speciellt en älskare som förblev henne trogen hela livet, hur många andra hon än gick i säng med. Jag har alltid känt så starkt för honom att jag måste identifiera mig med honom.

Carol Men hon var kurtisan och kunde alltså aldrig bli gift.

Paul Nej. Även han måste gifta sig med en annan, för familjens och dess ställnings skull, men hans hustru fick aldrig några barn.

Carol Och tänker ni er ett liknande förhållande med mig?

Paul Ni är faktiskt den första i mitt liv som jag blivit förälskad i.

Carol Och det är inte bara tavlan ni älskar med dess förebild som ett slags drömideal?

Paul Jag vill ge livet chansen att den drömmen kan bli verklighet.

Carol (ser ner) Ni ger mig mycket att tänka på. Tack för en härlig supé och det bästa värdskap någon kvinna kunnat önska sig, men nu har jag blivit trött av alla intryck och ber att få dra mig tillbaka.

Paul Jag ger er all frihet i världen. Mitt palats är ert. Er sängkammare är i ordning, och ni behöver inte ens låsa dörren för att få vara säker på att få vara i fred.

Carol Jag litar faktiskt på er. Ni verkar fullständigt hederlig och uppriktig om än hopplöst främmande för allt vad jag lärt känna av världen genom er tidlöshet.

Paul Ni smickrar mig.

Carol Genom att bekräfta ert utanförskap?

Paul Genom att kalla mig tidlös. Ingenting passar mig bättre.

Carol (ler) Tack, Paul, för hela kvällen.

Paul Arnold visar er till ert rum. God natt. (*bugar lätt och avlägsnar sig*)

Carol (för sig) Jag har ramlat in i en dröm som det blir svårt att vakna ur.

Arnold (har ankommit) Denna vägen, Madame. (*visar vägen ut. Hon följer honom.*)

Scen 4. Sängkammaren

Carol Allt här är som i en dröm. Det är Londons vackraste hus och hem, det är praktfullt inrett med genomgående utsökt smak, garderoben är fylld med fantastiska kreationer som passar mig perfekt, allt är idealiskt men för underbart för att kunna vara sant, varför jag ändå är rädd och väntar med orolig bävan på att någonting skall klicka... (*Det knackar försiktigt.*)

Stig in!

Veronica (visar sig) Ursäkta mig, jag undrar bara om ni behöver något för natten.

Carol Är ni hushållerskan?

Veronica Ja. Paul bad mig titta in till er för att försäkra oss om att ni har allt vad ni behöver.

Carol Efter en så sagolik kväll och middag kan jag inte behöva något annat. Däremot kommer det att bli svårt att få sömn i ögonen efter så många överväldigande intryck. Har ni varit i hans tjänst länge?

Veronica Det kan man nog säga.

Carol Hur länge?

Veronica Ända sedan hans föräldrar dog och han kom hem från Italien.

Carol Då har ni väl lärt känna honom?

Veronica Det kan man nog säga.

Carol Men kom in. Stå inte där och vänta på en order som aldrig kommer. Jag behöver en neutral person att prata med. Känner ni honom så väl att ni känner till porträttet av den venetianska kurtisanen och hennes historia?

Veronica Det kan man nog säga.

Carol Vad tycker ni om saken?

Veronica Han är besatt av det där porträttet.

Carol Ja, det är mycket vackert. Det faktum att damen är lik mig som ett bär föranleder vissa komplikationer.

Veronica Han har alltid letat efter henne.

Carol Vad menar ni?

Veronica Han tror att han skall kunna hitta den där damen i verkligheten. Han har fått spekulationer i reinkarnation på hjärnan.

Carol Han påstår att han aldrig älskat någon före mig. Stämmer det?

Veronica (kommer fram, nästan innerligt) Stackars flicka, ge dig av innan det är för sent!

Carol Vad menar ni?

Veronica Han har haft många före er. Han har alltid gett dem det här rummet. Han hoppas narraktigt att han skall kunna hitta reinkarnationen av den där hetären på tavlan, och hans senaste hopp är ni, och ni har vandrat rakt i fällan.

Carol Vilken fälla?

Veronica Ni kommer att fastna här som alla de andra, njuta av att bli bortskämd av hans lyx och rikedomar, finna er i att vara tillfälligt dyrkad som en gudinna bara för att ni är lik hetären på tavlan, och så blir han besviken och släpper er och kör ut er på gatan, och då har ni inget tidigare liv att återvända till, för ni har bränt alla era skepp. Det är så det går till.

Carol Har han haft många före mig?

Veronica Oräkneliga.

Carol Ni verkar inte särskilt lojal mot honom för att ha varit i hans tjänst så länge.

Veronica Jag tycker synd om honom. Han bedrar sig själv och ständigt om och om igen. Om ni är klok lämnar ni honom innan han hunnit tröttna på er. Jag hoppas ni fortfarande har ett liv där utanför att återvända till.

Carol Jag har mina vänner här i London, även de har varnat mig men utan att veta för vad, så jag kan alltid ta vägen någonstans. Men ert agerande förbryllar mig. Har ni något intresse av att jag försvinner härifrån?

Veronica Ni är en klok och vacker ung dam. Ni borde kunna genomskåda honom. Han har ingenting att komma med, bara drömmar, han drömmer om en kärlek han aldrig kan få, aldrig har haft och som aldrig funnits, och därför shanghajar han unga damer och föreställer dem att de är en reinkarnation av den där hetären, och så får han dem på fall, och då

tröttnar han på dem och skrotar dem. Han är i själva verket bara en man som alla andra.

Carol Ni får mig att tycka synd om honom.

Veronica Lyd mitt råd. Ge er av, innan ni blir för hemmastadd här, innan ni blir hans offer, innan ni inte längre kan skiljas från denna drömmiljö utan smärta och trauma.

Carol Vad hände med de andra?

Veronica Vilka andra?

Carol Mina föregångare, som han erövrade och skrotade.

Veronica De fann väl andra liv och lämnade London.

Carol Men de överlevde?

Veronica Javars, vad tror ni om honom? Han är ju ändå en gentleman. Han skulle aldrig kunna göra en fluga för när.

Carol Det hoppas jag verkligen. Våld är det sista jag skulle kunna tro om honom. Ändå är det underligt att ni förtalar honom som ni gör.

Veronica Jag förtalar honom inte. Jag säger bara som det är och vill er väl.

Carol Men ni avslöjar honom och det ganska hänsynslöst, men jag skall beakta era varningar och ord och tänka över dem ordentligt.

Veronica Om ni är klok lämnar ni detta huset genast.

Carol Ge mig betänketid.

Veronica Det är att uppskjuta problemet. Då fastnar ni i det.

Carol Men jag behöver distans till det. Samtidigt är jag mycket tacksam för er rådgivning. Så här skall jag göra. Jag skall följa ert råd och lämna huset genast och tänka över saken på behörigt avstånd. Då kan jag skaffa mig perspektiv till situationen och sedan ta ställning och handla därefter. *(stiger upp och samlar ihop sina fätaliga saker)*

Veronica Ni handlar rätt. Dörren är öppen. Ännu är ni inte instängd.

Carol Hade jag löpt faran att bli det?

Veronica Ja, instängd i hans drömmar, som ni funnit så behagliga att ni velat dela dem med honom, men då hade ni somnat in i dem, medan han ändå alltid vaknar, och då hade han hänsynslöst även väckt er och skickat bort er för att ni väckt honom ur hans drömmar med att visa er vara en helt vanlig kvinna och inte alls den där döda hetären.

Carol Det låter nästan som om ni var svartsjuk på henne.

Veronica Hon är död. Hon är en fåfång dröm. Han måste någon gång fatta att hon aldrig existerat.

Carol Inte ens då i Venedig för 400 år sedan?

Veronica Jo, men sedan dess har hon varit död och omvandlad till intet.

Carol Så ni förnekar reinkarnationsteorin?

Veronica Det är bara teoretiska spekulationer och näring för drömmar och för odlandet av osunt önsketänkande. Det är det han är offer för: sitt eget önsketänkande.

Carol Jag tackar er ännu en gång men vill inte begå orättvisan att utesluta möjligheten att reinkarnationsdrömmar skulle kunna vara verklighet. Så mycket tolerans får man visa honom i all hans fåfänga.

Veronica Lycka till. Jag har gjort vad jag skulle, och tror att ni kan klara er själv. Adjö.

Carol (är färdig att lämna) Hälsa honom att jag måste skaffa mig distans och därför har lämnat hans hus, men bara tills vidare.

Veronica Det skall jag göra.

Carol Adjö. *(beger sig skyndsamt därifrån)*

Veronica Det var för hennes eget bästa. Förhoppningsvis kommer hon aldrig tillbaka, för sitt eget bästa. Han kan aldrig träffa en kvinna utan att bli besviken på henne.

Paul (öppnar dörren) Veronica? Är du här? Var är Carol?

Veronica Hon har stuckit.

Paul Jag hade hoppats få önska henne en god natt i hennes nya hem. Vad har du sagt till henne?

Veronica Bara sanningen.

Paul Alltså din sanning.

Veronica Nej, jag gav henne bara goda råd.

Paul Alltså har du skrämt iväg henne.

Veronica Hon ville inte utesluta möjligheten att komma tillbaka.

Paul Veronica, du är oförbätterlig, men denna gång tror jag du har huggit i sten, för hon är verklig, och jag älskar henne. Jag har sökt henne i hela mitt liv, och när jag nu har funnit henne ämnar jag aldrig släppa henne. Och jag är säker på att hon känner det samma och därför måste återvända.

Veronica Du bara bedrar dig själv som vanligt.

Paul Nej, Veronica, drömmar är aldrig självbedrägerier. Tvärtom visar de vägen. Tavlan jag fann i Venedig visade mig vägen som en sanndröm, och nu har denna tavla indikerat för mig vem den föreställer som mitt ideal, och hon är inte okänslig och kallhamrad som du.

Veronica (reser sig) Jag ville bara hennes bästa.

Paul Du är den idealiska husmodern och hushållerskan, Veronica, men du vet ingenting om kärlek.

Veronica Vem kan veta någonting om den, så som den alltid bara gäckat sina offer? Kärleken är en lögn och ett självbedrägeri. Man tror sig älska någon för att man känner sig sexuellt attraherad av henne, man idealiserar henne och skämmer bort henne med generositet, vilket bara leder till besvikelser, som det har gjort med alla dina tidigare kandidater till den venetianska hetärens gloria. Varför skulle den här tösen vara annorlunda? Kan du aldrig fatta, att en vanlig kvinna aldrig kan bli något mer än bara en vanlig svag och ofullkomlig kvinna, som alltid har gjort dig besviken och alltid kommer att fortsätta göra det?

Paul Du vet inte vad du talar om, Veronica. Jag fann vad jag sökte i Venedig, och hennes historia visade sig vara sann. Du vet ingenting om kärlek, men din föraktade hetär i Venedig visste allt om den, och hon är evig, mera evig än sitt eget tidlösa porträtt, som föreställer den unga kvinna du just har jagat ut ur mitt hus, i modern form men fortfarande lika tidlös. (*Veronica vill komma med invändningar. Han avvisar dem.*) Jag förlåter dig. Du är sådan. Du har skrämt bort mina gäster förut, i tron att de skulle kunna hota din ställning. Du har varit här i tjugo år och lär fortsätta i tjugo år till, men du kan inte bortse från den tidlösa faktorn som en starkare faktor än din anställning, och åtminstone damen du just skrämde iväg tillhör tidlösheten och faller utanför ditt inflytandes möjligheter. (*reser sig och går*)
Veronica (efter en stunds begrundan) Jag hoppas verkligen hon inte kommer tillbaka.

Akt II scen 1. Venedig under högrenässansen.

Monica (deltagande) Det var den enda möjligheten, Marco.

Marco Hur kunde du?

Monica Jag hade inget val.

Marco Vi är alla födda med den friheten i livet att välja vår egen väg!

Monica Inte vi kvinnor. Och knappast ni män heller. Även ni är födda i familjer som måste få lov att bestämma över er till ert eget bästa. Det är familjerna som regerar världen, inte individerna. Individerna är ensamma om de är individer och skiljer sig från sin familj, och då blir de bara tragiska. Låt oss inte bli tragiska, Marco.

Marco Men vet du vad ett sådant liv innebär? Vet du vad du ger dig in på? Vet du vad det är för ett öde du accepterar?

Monica Marco, vi älskar varandra, vi har alltid gjort det och kommer alltid att göra det. Men vi kan aldrig få varandra. Min familj gör det omöjligt för mig att gifta mig med dig, och din familj gör det lika omöjligt för dig att gifta dig med mig, då din bana redan är utstakad, du är själv dömd till att bli en framstående senator i Venedigs tjänst som född i en av dess ledande och rikaste familjer, medan jag måste tänka på att försörja min familj, och enda sättet är den väg som min mor har valt åt mig. Det är ohjälpligt. Det är bara att göra det bästa av saken.

Marco Men förnedringen! Slaveriet! Vanäran! För att inte tala om äcklet du måste känna mer och mer förr eller senare!

Monica Det ingår i yrket. Även läkare måste känna äckel ibland, men de förblir ändå läkare, då det är deras plikt. Och du överdriver fasorna. Det är inga fasor. Man vänjer sig. Och du glömmer fördelarna. Jag förblir fri, och samtidigt blir jag utbildad till en överlägset mångkunnig och socialt högtstående dam som med tiden kan skaffa mig stort inflytande, just genom

att ingen kan binda mig. Och därigenom kan vi alltid också fortsätta älska varandra.

Marco (något lugnare) Du måste förstå min upprördhet. Ingen man, som verkligen älskar sin dam, kan acceptera att hon får gå i säng med vem som helst.

Monica Det är inte värre än att gå till arbetet varje dag, som många kvinnor måste göra, särskilt tvättgummorna. Men jag behöver inte smutsa ner mig. Jag får ett liv i lyx och frihet, om jag lär mig behärska konsten, och det blir det min ambition att göra. Min mor var i sin ungdom en av de ledande kurtisanerna i Venedig och prisad även i andra städer för sin skönhet, klokhets och höga bildning. Hon ser det som den enda möjligheten för vår familj att klara sig att jag blir lika välutbildad och professionell. *Marco, (vädjar till honom)* jag kommer alltid att älska dig, och vem jag än måste tillfredsställa i sängen och socialt och under vilka tidsrymder som helst så kommer jag alltid att komma tillbaka till dig, för du är den ende.

Marco (omfamnar henne innerligt, gråter) Jag vill bara inte och kan bara inte uthärda att uppleva att du eventuellt skulle kunna bli illa behandlad och kanske rentav misshandlad!

Monica Det ingår i vårt yrke att även kunna hantera sådant. En man kan ha hur hög ställning som helst och ändå vara en bestialisk sadist. Det viktigaste som jag måste lära mig är att aldrig bli överraskad.

Marco (som förut) Min älskade! Även om min familj tvingar mig att gifta mig med en högt stående barnaföderska tror jag aldrig att jag kommer att kunna göra barn med henne, för vem jag än någonsin ligger med kommer det alltid att bara vara med dig i tankarna. Du är min enda dröm. Jag kommer aldrig att drömma något annat än om dig.

Monica Marco, du klarar dig. Naturligtvis blir du högt gift i societeten, och naturligtvis skall du skaffa arvingar. Jag är nöjd med att bara vara säker på att få behålla din kärlek.

Marco Vi får se, Monica. Jag antar att vår kärlek kommer att utsättas för de svåraste prövningar, men jag tror att vi kommer att kunna klara av dem.

Monica Det tror jag också. Kom, Marco. Vår natt blir lång, men varje natt följs av solskenet.

Marco Du är mitt enda solskenet, min enda glädje, det enda som gör livet värt att leva. Utan dig är allt en natt utan stjärnor.

Monica I det djupaste mörkret lyser alltid det innerligaste och varmaste ljuset, som aldrig kan slockna och som alltid kommer att fortsätta ge liv åt hela universum i evighet.

Marco Du talar som Gud själv.

Monica Det finns ingen Gud. Det finns bara kärleken. *(drar honom med sig, och de fortsätter utanför scenen.)*

Scen 2.

Beatrice (som brud, praktfullt utstyrd i vitt) Jag har inga illusioner, Marco. Jag vet att du älskar en annan. Men jag förstår att du älskar en annan. Hela Venedig älskar henne. Det finns väl inte en karl av någon betydelse i Venedig som inte redan har haft henne. Men jag vet att du var hennes första, och att du aldrig kunnat skilja dig från henne. Vårt äktenskap är bara ett resonemangsäktenskap, och jag vet att jag står i skuggan av henne. Jag måste acceptera det. Våra familjer har bestämt det. Jag vet att du motsatte sig ett äktenskap med mig, då du visste att du aldrig skulle kunna älska mig. Du var ärlig, och det hedrar dig. Men vi kan ingenting göra mot våra öden. Själv är jag innerligt tacksam för att jag fått en sådan som dig till make, även om jag förstår vad det innebär. Vi kanske aldrig får några barn. Ändå vill jag gärna försöka. Det enda jag ber dig om är att även du åtminstone skulle försöka.

Marco Beatrice, du borde inte ha uppsökt mig före bröllopet. Det vet du väl, att det normalt sett bringar olycka.

Beatrice Naturligtvis vet jag det, men din ärlighet tvingade mig att svara med samma ärlighet. Jag skall alltid vara dig trogen hur mycket du än kommer att vara mig otrogen. Jag har inga illusioner.

Marco Jag ville mest av allt skona dig från ett äktenskap som aldrig kunde bli äkta, men, som du säger, våra familjer har bestämt det, och vi har inget val. Det lovar emellertid gott att vi är ärliga mot varandra. På denna ärlighet kunde vi bygga en bestående vänskap och ett harmoniskt partnerskap. Jag skall gärna försöka. Dock kan jag naturligtvis inte lova att det kommer att ge resultat.

Beatrice Jag uppskattar din ärlighet, och jag älskar dig, och kommer troligen att bara älska dig mera ju mera otrogen mig du är. Men förlåt mig, att jag gärna vill stilla min nyfikenhet. Hur ser du egentligen på den där hetären, som alla lovprisar och ligger med, men som ändå bara är en hetär?

Marco Du kallar henne hetär, men jag vill hellre kalla henne vid hennes rätta titel, som är kurtisan. Hon är den högst utbildade kvinnan i Venedig. Hon kan konversera om vilken vetenskap som helst inklusive de förbjudna, som astronomi och kabbala. Dessutom, vilket du ju vet, är hon den vackraste i Venedig. Som du själv vet, ingen kan motstå henne, hon har inga fiender och kan inte ha några fiender, hon är det närmaste man kan komma det absoluta kvinnliga idealet, och dessutom är hon klok. Jag är dig tacksam för att du låter mig behålla henne. Det är mer än bara tolerans. Det är storsinnet. Tack vare din storsinnet kommer jag aldrig att känna det som att jag bedrar dig när jag umgås med henne.

Beatrice Jag förstår dig. Jag kommer alltid att förstå dig, och om det uppstår något som jag inte förstår kommer jag att vinnlägga mig om att försöka förstå det, tills jag lärt mig göra det. Men hur är det egentligen med

det här kriget? Måste du dra ut med flottan för att kriga med de där grymma turkarna?

Marco Det är oundvikligt. Turkarna har tagit Rhodos och ämnar försöka ta Malta härnäst. Vi måste slå dem tillbaka och till sjöss. Annars kan hela Europa vara förlorat.

Beatrice Jag förstår. Det är lika oundvikligt som vårt bröllop, ett lika obönhörligt öde.

Marco Så kan man se det, men där föreligger dock den skillnaden, att vårt bröllop trots allt blir en enastående och hejdundrande fest i flera dagar, medan mötet med turkarna till sjöss bara blir blodiga slagsmål på fullaste allvar, som inte alls blir roliga, bara nödvändiga och ofrånkomliga.

Beatrice Vad livet är orättvist som måste bjuda på sådant!

Marco Du kan stanna hemma och fröjda dig under tiden. Här har du allt, världens vackraste stad, konst och musik och skönhet överallt, gott sällskap, glada fester, och dessutom världens bästa mat. Vi har mycket att vara Marco Polo tacksamma för.

Beatrice Ändå behandlade vi honom illa.

Marco Det gör världen alltid med sådana som visar vägen för den. Det hör också till ödets underliga mekanismer.

Beatrice Jag nöjer mig med det. Låt vårt bröllop bli stadens största glädjefest för så lång tid framöver som möjligt, helst ända tills du kommer hem igen hel från kriget och vi därför kan starta en ny fest till din ära.

Marco Men på vår bröllopsfest nu kommer enbart du att stå i centrum. För tillfället kommer jag att försöka glömma Monica Franco.

Beatrice Jag har inga illusioner om att du kommer att lyckas. (*låter sig ledas ut av Marco till deras bröllop.*)

Scen 3. Monicas sängkammare.

Marco Detta kan bli vår sista natt tillsammans.

Monica Jag är medveten om det. Jag vill inte släppa dig ut i kriget.

Marco Jag måste.

Monica Jag vet. Låt mig åtminstone få släppa dig så sent som möjligt.

Marco Jag stannar till gryningen tills de kommer att hämta mig.

Monica Vet de om att du är här?

Marco Det vet hela Venedig.

Monica Även din hustru?

Marco Hon vet att jag alltid är här när jag inte är hos henne.

Monica Jag beundrar henne.

Marco Hon är en god kvinna.

Monica Har du ens försökt göra barn med henne?

Marco Det gick inte med den bästa viljan i världen.

Monica Det är min förbannelse.

Marco Menar du att det är ditt fel att min hustru inte har fått barn? Det måste jag förneka.

Monica Nej, jag menar, att det är min förbannelse att jag inte kan få barn. Jag får aldrig bli moder. Det förbjuder mig mitt yrke.

Marco Beklagar du det? Ångrar du det?

Monica Ja, jag beklagar det, men jag kan inte ångra det. Jag får inte ångra det, eftersom jag gick med på min moders krav.

Marco Vad skulle hända om du ändå fick barn?

Monica Jag skulle bli utstött som en fallerad kurtisan och förlora mitt yrke, min inkomst, mitt inflytande, alla mina klienter, allt.

Marco Allt utom mig.

Monica Dig förlorade jag när du gifte dig, ty du kan aldrig skilja dig från henne.

Marco Nej, det kan jag aldrig. Det får jag aldrig. Hon är en god kvinna, och jag skulle aldrig kunna göra henne något ont.

Monica Därför förblir hon dig trogen.

Marco Hon skulle aldrig kunna bedra mig.

Monica Har hon aldrig varit svartsjuk på mig?

Marco Om hon varit det har hon dolt det väl. Jag förmodar att hon var svartsjuk på dig från början och alltid förblivit det, men hon valde från början att lägga band på det, då hon ansåg sig kompensera genom att ändå vara gift med mig.

Monica Är det så hon tänker?

Marco Jag förmodar det. Jag är inte helt säker.

Monica Jag tror dock att din förmodan är riktig. Vad tycker hon om att du måste bege dig ut i kriget?

Marco Hon är ännu mer emot det än du. Hon är alldeles ifrån sig och tror att jag inte skall komma levande tillbaka.

Monica Du måste komma levande tillbaka. Du har inget val. Det är en imperativ nödvändighet.

Marco Du får hjälpa mig genom dina böner.

Monica Gärna, om de kunde hjälpa dig. Men du måste inte bara komma tillbaka, utan du måste komma oskadd tillbaka.

Marco Din makt är stor, Monica. Den är störst bland kvinnor i Venedig, och till och med dogen respekterar dig.

Monica Han är nästan den enda av Venedigs styresmän som jag inte haft som kund.

Marco Därför att han respekterar dig. Jag är nästan böjd för att tro att din makt är så stor att din blotta vilja och inflytande skulle kunna hålla mig skadeslös genom hela kriget.

Monica Jag hoppas du har rätt. Men besegra gärna turkarna på vägen.

Marco Det är det viktigaste, för vår framtids skull och världens. Om vi inte kan trygga sjöfarten på Medelhavet har vi ingen framtid.

Monica Med mitt inflytande och mina böner skall du både besegra turkarna och komma hem helskinnad.

Marco Tack för din goda och mäktiga vilja, som inte ens Gud skulle kunna annat än respektera och tolerera, för att du är den du är.

Monica Jag är rädd att dagen börjar gry.

Marco Då kommer de snart och hämtar mig.

Monica Låt dem inte vänta. Var punktlig och för dem till seger.

Marco Du befäller, min härskarinna.

Monica Jag skall vara med dig i alla dina strider och skydda dig med min ande tills alla turkar är besegrade, och jag skall hålla dig osårbar. Men ta inga onödiga risker.

Marco Utan självbevarelsedrift kan det inte bli någon seger.
(*En adjutant inkommer.*)

adjutant Herr kapten, det är dags. Flottan är redo.

Marco Jag kommer. (*gör sig redo*)

Monica Gör din plikt, segra, och rädda dig själv och Venedig.

Marco (bugar sig flott) Som Venedigs härskarinna befäller. Besegla vår oövervinnelighet med en kyss.

Monica Den sista, tills fortsättningen följer.

Marco Den följer.

Monica Lova!

Marco Jag lovar. (*kysser henne varmt ännu en gång och beger sig.*)

Akt III scen 1.

Leonora Kan du förlåta mig, min dotter?

Monica Vad är där att förlåta?

Leonora Jag ser att du tvinar. Du saknar honom. Du älskar honom för mycket. Du har råkat ut för just det som en kurtisan inte får råka ut för – du känner dig bunden till honom. Du kan inte vara utan honom, och när han nu är ute i kriget uppträder ditt beroende som en frätande svaghet.

Monica Du gör inte saken bättre.

Leonora Jag upplevde samma sak i din ålder. Jag botade mig med att gifta mig.

Monica Jag kan inte gifta mig. Jag kan inte vara honom otrogen.

Leonora Där ser du. Du är förlorad.

Monica Men han kommer tillbaka.

Leonora När? I vilket skick? Som levande eller död? Kanske som lemlästad för livet?

Monica Sluta!

Leonora Du måste ta dig samman. Du måste ägna dig åt dina kunder. Du måste ta hand om de andra männen, tills han kommer hem igen.

Monica Jag vet, och jag skall göra det, du behöver ju försörjas, jag känner nog mina plikter, men det botar inte mina sår.

Leonora Det går över. Allt går över. I extasens ögonblick glömmet du honom, för åtminstone ett välsignat ögonblicks tillfälle.

Monica Mamma, allt vad du säger gör bara saken värre.

Leonora Förlåt mig. Förlåt mig att jag gav dig ett yrke som för dig har blivit utan återvändo.

Monica Det tillåter oss åtminstone att leva furstligt. (*Leonora blir sjuk.*)
Men vad är det, mamma?

Leonora Jag måste lägga mig ner. För mig till sängen.

Monica Du har väl inte fått den där farsoten?

Leonora Jag fruktar att det är just det.

Monica Jag hämtar en läkare genast.

Leonora Det är ingen idé. Jag känner symptomen. Det är ingenting annat. Det är bara att lägga sig ner och dö, men det går över.

Monica Du får inte dö, mamma. Du kan inte dö.

Leonora Försök inte. Men jag fruktar det värsta, min dotter, inte bara för mig, utan för dig och hela Venedig. Vi kommer inte ifrån det. Pesten har kommit till stan.

Monica Jag överger dig inte, mamma, hur sjuk du än blir.

Leonora Låt mig bara varna dig, medan jag ännu kan tänka klart. Detta kommer fanatikerna att ta fasta på, och de kommer att påstå att pesten är ert fel.

Monica Vad menar du?

Leonora Puritanerna var alltid emot oss, som Savonarola i Florens, som hänsynslöst predikade mot det fria livet och förespråkade askes och misantropi och nästan korståg mot kulturen. Nu har pesten kommit hit till Venedig, och nu kommer de att påstå att det är Guds straff för stadens lösaktiga leverne, och ni kurtisaner kommer att få främsta skulden där för. De kommer att ställa ut er vid skampålen och kanske bränna er på bål som häxor. De har gjort sådant förut, när landet drabbats av olycka och det har behövts syndabockar. Det är alltid vi kvinnor som främst då blir belastade med brott som vi inte har begått.

Monica De skulle bara våga röra dig.

Leonora Det är dig jag tänker på. Du måste skydda dig. Kanske det är din räddning att jag blivit sjuk. Du måste proklamera vårt hus som pestsmittat, och då lämnar de oss i fred, men svartrockarna och botpredikanterna kommer att trakassera alla allt de bara kan. När din Marco kommer hem igen kan han rädda er, men till dess måste du akta dig för det allmänna livet.

Monica Men mina kunder?

Leonora Saken är annorlunda nu, när jag blivit sjuk. Nu måste jag få sova. Nu kan du gå och hämta läkaren.

Monica Jag ilar. (*skyndar iväg*)

Leonora Det är förbi. Jag trodde jag skulle klara mig, men nu är det färdigt. Jag kommer att dö innan hennes älskare kommer hem, och hon kommer att få det svårt. Det är kriget som fört med sig pesten. Det gör det alltid, men folk lär sig aldrig utan bara fortsätter kriga. Männen är hopplösa. Det enda som kan tygla dem är fri tillgång till kurtisaner, varför det är världens nyttigaste yrke. Jag var den stoltaste i Venedig som sådan en gång, och min dotter har nått samma höjder. Vi kan vara stolta över vårt yrke, kanske just för att det är det svåraste av alla yrken...

Scen 2. Inkquisitionstribunalen,
en gedigen domstol med många närvarande, präster, munkar, kardinaler,
och mycket publik, hela det ledande venetianska samhällsskicket,
inklusive dogen.

Inkvisitor Monica Franco, ni är anklagad för häxeri. Har ni något att säga till ert försvar?

Monica Vad innebär häxeri? Kan ni definiera begreppet? Vilket brott har jag begått, för att sättas i fängelse och dras inför rätta?

Inkvisitor Häxeri innebär trolldom. Det är ett brott som bara kan straffas med döden.

Monica Och hur har den trolldom ni påstår att jag idkat uttalat sig? Vilket konkret brott har därmed begåtts?

Inkvisitor Ni har förhäxat stadens unga mäns sinnen, så att de för er skull bedragit sina äkta fruar och begått äktenskapsbrott.

Monica Och hur kan jag hållas skyldig för de brott som andra har begått?

Inkvisitor Det är genom ert inflytande som de lockats in på fördärvets väg.

Monica Och är då jag skyldig till att de inte kan kontrollera sig?

Inkvisitor Ni har förlett dem till synd!

Monica Och om jag gjort detta oavsiktligt, är då jag skyldig till deras synder?

Inkvisitor Ni har levt på deras synder! Genom att de bedragit sina fruar med er är ni medskyldig till deras äktenskapsbrott! Ni kunde ha hindrat dem från att uppsöka er säng! Ni kunde ha vägrat ta emot dem! I stället tjänade ni pengar på deras brott!

Monica Vilken kvinna kan hållas ansvarig och brottslig för att en man lägrar henne? Vi kallas det veka könet. När har någonsin en kvinna kunnat motstå en man som uppriktigt älskat henne? Jag har bara varit naturlig. Det är mitt enda brott. Om denna verksamhet då konstruktivt kanaliserats till en yrkeskategori, som underbyggts med gedigen utbildning och sträng uppfostran för att öka dess respektabilitet och konstruktivitet, till

uppbyggelse för de män som deras verksamhet då är till för att behaga och tjäna, kan ni då verkligen fördöma alla kvinnor med denna höga utbildning, som hela Venedig älskat, som en kriminell brottslighet?

Inkvisitor Ni bara slingrar er! Men ni kan lätt befria er från anklagelserna med att helt enkelt ångra ert brott.

Monica Jag har inget brott att ångra.

Inkvisitor Ni framhärdar alltså i er syndfullhet?

Monica Er verksamhet till följd av pestens härjningar har gjort det omöjligt för någon i Venedig att vidare ägna sig åt denna verksamhet. Folk vågar inte längre för er skull, för den skräck som er inkquisition är till för att sätta i folk för att hävda kyrkans makt. Vidare är jag en god katolik som går till kyrkan varje söndag och påbjuden helgdag, och jag biktar mig, som man skall göra, regelbundet. Sedan jag senast biktade mig har jag inte mera kunnat ägna mig åt vad ni kallar den syndfulla verksamheten. Alltså är jag för tillfället vad ni skulle kalla för ren, och det finns inga brott att belasta mig för.

Inkvisitor Men ni ångrar inte er förra verksamhet, i accepterandet av vilken man som helst som er älskare för pengar, i lockandet och manandet av vilken man som helst till synd och äktenskapsbrott, till sedeslöshet och fördärv för hela Venedig?

Monica Det brott som ni ber mig ångra var endast kärlek. Kan då kärlek vara ett brott? Är inte kärleken det centrala i kristendomens förkunnelse, den religion som er kyrka är en institution av?

Inkvisitor Vill ni påstå att ni älskade varje man som ni tog betalt för att gå i säng med?

Monica Kan någon påstå att jag inte gjorde det?

(Sorl, upprördhet och munterhet bland alla närvarande.)

Inkvisitor (klubbar och äskar tystnad) Vi kommer ingen vart på det här sättet. Ni bara slingrar er och undviker frågorna. Rätten ajournerar sig. Ni är fortfarande kvarhållen som kyrkans fånge misstänkt för häxeri. Kom ihåg, allt vad ni behöver göra är att ångra er. *(klubbar, rätten bryter upp, Monica föres ut, och alla börjar skingras)*

Marco (ropar) Monica, alla män i Venedig kan ställa upp för dig och vittna om att du bara gjort dig skyldig till kärlek!

Monica (lugnt men högt) Tack, Marco, jag vet. *(låter sig föras ut.)*

(Alla närvarande skingras, Marco dröjer en stund kvar under livliga diskussioner med jämnåriga vänner och kolleger.)

Scen 3.

Marco (kommer in ensam) Dagarna går, och ingenting händer. Inkquisitionen tiger och grubblar och vet antagligen inte vad de skall göra, då de ingenting

har att komma med. Under tiden vet ingen vad som händer med Monica i fängelset. (*Giordano Bruno kommer in.*) Bruno! Vad nytt?

Bruno (*skäms för att berätta det*) Dåliga nyheter, tyvärr. Monica har helt förstulet förts ur fängelset och till Rom för närmare undersökning av inkquisitionen där.

Marco Gjorde de det i hemlighet?

Bruno I största hemlighet. Det är i trots mot allt protokoll. De visste att det skulle väcka protester, men nu när hon är borta har eventuella protester ingen talan mera. Det är så inkquisitionen gör. När de inte kan försvara sitt handlingssätt agerar de i hemlighet och kommer undan med det och låter sina offer försvinna i tystnad.

Marco Vad tänker de göra med henne i Rom?

Bruno Ingen vet. Det blir nya förhör till att börja med. Men var lugn. Jag har mina kontakter där. Jag skall resa dit och ta reda på exakt vad som händer och lämna rapporter till dig.

Marco Det är jag tacksam för.

Bruno Vad som än händer så skall de inte komma undan med det.

Marco Lycka till, Bruno, men var försiktig.

Bruno Absolut. (*lämnar lika förstulet som han kom*)

Marco Ack, Monica, vad tänker de göra med dig? Varför kan de inte bara lämna en vacker kvinna i fred? Är det just för att hon är vacker, så att till och med prästers huvuden blir förvridna och de till varje pris måste bekämpa sina egna naturliga böjelser, så att de gör sig skyldiga till dåraktiga övergrepp? Det är väl så inkquisitionen fungerar. Stackars kyrkan!

Akt IV scen 1. Inkquisitionen i Rom,
mindre omfattande än den i Venedig, ingen utomstående.

Inkvisitor Varför håller ni envist fast vid er trolldom?

Monica Jag håller inte fast vid någonting utom mitt liv, som jag har min mänskliga rätt att försvara.

Inkvisitor Men ni är överbevisad om trolldom. Ni har många vittnen emot er, och ni kan inte motbevisa dem.

Monica Deras enda bevis utgörs av personliga intryck och lösa påståenden som enbart grundar sig på vidskepelse.

Inkvisitor En av era anklagare är en Monsignore i kyrkan. Anser ni att han som praktiserare av kristendomen med sin höga kyrkliga värdighet ägnar sig åt vidskepelse?

Monica Eftersom ni ställer frågan rakt på sak skall jag svara lika rakt: Ja, det gör jag.

Inkvisitor Vari består då hans vidskepelse? Betänk noga ert svar, så att ni inte hädar, vilket bara kan förvärra er situation.

Monica Hans vidskepelse består i att han inbillar sig att jag var skyldig till att han blev olyckligt kär i mig.

Inkvisitor Han kom aldrig vid er. Ändå påstår ni att han älskat er. Är inte det en vidskepelse och inbillning?

Monica Han var den enda som stötte på mig som jag alltid avvisade.

Inkvisitor Finns det vittnen till att han, som ni säger, stötte på er?

Monica Hela Venedig var mina vittnen.

Inkvisitor Så ni menar att han kommer med sina anklagelser mot er för trolldom som en sorts personlig hämnd av svartsjuka för att han ensam aldrig fick er medan så många andra fick det?

Monica Fråga honom själv, och låt honom själv fråga sitt samvete.

Inkvisitor Nåväl, vi lämnar den frågan. Berätta mera om hur ni anser att kristendomen är en vidskepelse.

Monica Jag går i kyrkan men enbart av sociala skäl, för det gör man som katolik i Italien för att visa sig och träffa vänner och bekanta och för att bedja, men färre och färre tror att Jesus var Guds enfödde son född genom den helige ande och avlad genom den heliga jungfrun. Fler och fler anser att detta är en mytologi som blir mer och mer absurd och löjlig som vidskepelse. Med all respekt för varje helig jungfru, det fanns även flera sådana bland gudarna i Antiken, och för evangelierna och Bibeln och alla deras lärrika och historiska berättelser, och med även all respekt för kyrkan med dess heliga institutioner och fantastiska konst och arkitektur, men ni kan inte inbilla mig att Jesus av kött och blod som dog på korset hade som enfödd son Gud själv som avlande och köttslig fader.

Flera präster (upprörda) Hon hädar! Skandal! Hon är förlorad! Häxa! Hora! Hon är fördömd! (etc.)

Inkvisitorn (äskar tystnad) Är ni verkligen medveten om vad ni har sagt? Menar ni allvar med så hädiska uttalanden?

Monica Historien kommer att ge mig rätt medan ni alla är fördömda och vigda åt förgängelsen. Ingen kommer att komma ihåg någon av er när ni alla är borta, men man kommer aldrig att glömma mig och mina ord, ty andra kommer att föra dem vidare efter mig. (stort rabalder bland inkvisitorerna) Ni har bortfört mig utan rätt från min hemstad Venedig enbart för att få mig likviderad på bekvämt avstånd från den venetianska rättvisan och lagen, som ni har kört över som kriminellt egenmäktiga människorövare och därmed tror er ha satt ur spel, men det finns en högre lag, än den jordiska som kan trotsas och missbrukas, och den kommer att drabba alla er. Ni döljer er feget bakom svarta kåpor och masker för att slippa synas och granskas av mig, men jag känner er alla. Er enda avsikt är att få mig bränd på bål så att ni kan skåda därpå med lust.

Inkvisitorn (försöker fåfängt lugna ner de upprörda bröderna) Vi bortser från ert utbrott och era hädiska uttalanden, som vi betraktar som utslag av kvinnlig tanklöshet, men faktum är att ni gjort er skyldig till att en hel stad förfallit till

osedlighet genom ert inflytande, att ni idkat detta inflytande över alla dess ledande styresmän så att de avfallit från både sina äktenskap och kyrkan, och att ni därför etablerat er själv som en odiskutabel häxa. Ni har själv bekräftat ert gudlösa och sedeslösa inflytande genom era utsagor här, som vi alla blivit åsyna vittnen till. Ni är en Satans häxa som lett er stad Venedig åt helvete, vilket manifesterats genom den pestepidemi som drabbat staden och ryckt bort 56,000 av dess oskyldiga medborgare, vilket är det brott som ett antal oförvitliga venetianska borgare anklagat er för, främst då hustrur till de män som ni förfört. Dessa anklagelser har ni inte kunnat motbevisa eller besvara med annat än med trots och hädelser. Därför har vi inget annat val än att tyvärr se oss nödsakade att döma er till döden på bålet som häxa. Ni kan dock ännu frälsa er själ med att bekänna er skuld och ångra er.

Monica Jag har ingenting att ångra och ingenting att bekänna utom vad jag redan bekänt under bikt, vilket beseglats genom biktens sakrament, varigenom jag är ren i själen genom kyrkans egen bekräftelse. (*Prästerna blir upprörda igen.*)

Inkvisitorn Ut med henne! Det här blir bara värre och värre! (*Monica föres ut. Tribunalen är i uppror.*)

Bruno (avsidet) Så vältaligt har en kvinna inte försvarat sig inför en falsk domstols övermakt sedan jungfrun av Orleans brändes som häxa. Du har inte talat förgäves, Monica, och ditt ord kommer att besannas: andra kommer att föra det vidare.

Scen 2. Venedig

Amadeo Det går över, min son. Livet går vidare. Du måste lämna det bakom dig. Du har kvar din hustru och dina plikter, dem kan du ännu göra något åt, men du kan ingenting mera göra åt Monica. Du har gjort allt vad du kunnat och måste gå vidare.

Marco Det är lätt för dig att säga, far, som inte var engagerad i henne, men ingen var mera engagerad i henne än jag, som älskade henne mer än alla hennes älskare i hela Venedig tillsammans!

Amadeo Det är naturligt att du är både förtvivlad och otröstlig, men du måste samtidigt vara realist. Du har ännu dina plikter mot staten, liksom varje människa har sina plikter mot livet. Det är livet som måste gå vidare och försvaras och inte förlorade offer. Spilld mjöl är spilld mjölk.

Marco Du talar om en människa som var den mest gudomliga och kloka som jag har känt och inte om mjölk som bara runnit ut.

Amadeo Förlåt min dåliga liknelse, men du kan ju alltid skriva dikter till henne, och du har kvar hennes tavla.

En tjänare Mäster Bruno är här, senatorn.

Marco (ljusnar) Skicka in honom genast!

Amadeo Bra! Han är nog rätt person att trösta dig. Jag lämnar dig ensam med honom. (*går*)

Bruno (*kommer in*) Marco! Hon lever!

Marco Vad menar du? Blev hon skonad trots allt?

Bruno Du skulle ha varit där. Jag var där i ditt ställe och hörde hennes glänsande försvar mot den etablerade vidskepelsen genom den omänskligt grymma inkquisitionen. De satt alla där i sina svarta kåpor med dolda ansikten medan hon ensam lyste som en sol över hela universum med sin vältalighet. Hon avrättade dem alla, de är förintade, medan hon kommer att leva kvar i evigheten och aldrig glömmas. Hennes ord var profetiska.

Marco Så de mördade henne faktiskt? De brände henne på bål?

Bruno Hon vägrade ångra sig och dog intakt som jungfru i själen med hela sin integritet i behåll.

Marco Skrev du ner vad hon sade?

Bruno Hennes ord finns inristade i min själ för evigt. Det var som ett testamente, och jag kommer att följa det som mitt livs riktlinje, även om det kommer att föra mig själv inför inkquisitionen en dag, men i så fall skall det bli min ära och glädje att upprepa hennes ord.

Marco Far försökte trösta mig med att jag alltjämt har kvar hennes porträtt, som ju målades när hon var på höjden av sin skönhet och storhetstid, som även var Venedigs. Men du talar gåtfullt, som om hon alltjämt levde. Vad menar du egentligen?

Bruno En ande som hon kan inte dö.

Marco Du menar att hon kan födas på nytt?

Bruno Hon brändes som häxa, men många så kallade häxor har genom sina sista ord på bålet lovat att komma igen genom återfödelse, vilket har fått deras mördare att bäva. Vi kan inte utesluta den möjligheten.

Marco Då vet jag vad jag har att göra. Du har verkligen kunnat trösta mig, Bruno, på det enda sätt som var möjligt. Jag skall söka efter henne genom resten av evigheten, och jag skall finna henne igen, och vi skall återförenas. Om hon kan återfödelse, så kan jag, och hon skall leda mig. Jag skall drömma om henne, hon skall uppenbara sig för mig i mina drömmar, och jag skall aldrig ge upp men fortsätta leva för henne och vår kärlek i evighet, ty den kan aldrig dö, ty den var äkta och sannare än hela historien! Hon är min, Bruno, och nu mera än någonsin! Du skall ha hjärtligt tack. Du får berätta mera om hennes försvarstal senare. Nu skall vi fira, jag skall bryta min sorgfasta, och jag skall bjuda dig på Venedigs bästa middag. Kom! (*tar hjärtligt hand om Bruno, och de går ut tillsammans.*)

Akt V scen 1. London, maskeradbal i Pauls palats.

Lika praktfullt som i festligheternas Venedig, alla gästerna är maskerade som under en karneval i Venedig med helt och hållet venetiansk iscensättning.

James Hur fan ska vi kunna hitta Carol bland alla dessa anonymiteter?

Ronald Är du säker på att hon är här?

James Hon sade att hon inte kunde motstå frestelsen att komma. Hon ansåg sig skyldig att besvara Paul Mallorys inbjudan efter all den gästfrihet han visat henne.

Ronald Tydligen är det då i alla fall inget gurgel mellan dem.

James Carol gurglar inte.

Ronald Inte ens med dig?

James Allra minst med mig.

Diana (inkommer) Där är ni! Har ni hittat Carol?

Ronald Man kan inte hitta någon i detta myller.

Diana Ändå har jag hittat er.

Ronald Jag tvivlar på att hon är här. Ingen vettig människa skulle komma frivilligt till en maskeradbal, där vem som helst kan skjuta vem som helst anonymt. Vi kommer bara för Carols skull.

Diana Men medge att det är en praktfull tillställning. Paul har verkligen brett på.

James Hur många tror ni gästerna är? Hundra? Två hundra?

Ronald Minst hundra.

Diana Nej, det är nog bara uppåt åttio, men vackert så.

Ronald Jag hoppas vi hittar henne snart, så att man kan lämna den här pinsamheten.

Diana Roa dig i stället. Ta vara på tillfället. Maten är obegränsad. Musiken är ypperlig och bara stilren venetiansk 1700-tals musik. Och här finner du hela gräddan av Londons förnämaste societet. Här kan man skaffa kontakter och inleda förbindelser.

James Du känner ju Paul sedan gammalt. Hade du inte rentav en förbindelse med honom?

Diana Jag försökte. Jag kunde inte imponera på honom. Han sökte efter en annan.

Ronald Vem då?

Diana Dum fråga. Den som söker efter den rätta livskamraten i livet hittar henne aldrig, för något kärleksideal har aldrig funnits i verkligheten. Det är bara en dröm, som Paul fåfängt har jagat hela livet, som den narr han är.

James Jag tror det är han där borta.

Diana Ja, det är det. Han letar säkert också efter Carol.

Ronald Det tycks i alla fall inte ha blivit något allvarligt mellan dem då hon ville återuppsöka honom.

Diana Det var han som ville ha henne tillbaka. Känner jag henne rätt kommer hon hit bara för en artighetsvisit till avsked.

James Han ser inte ut att ha hittat henne.

Diana Jag ska gå fram och hjälpa honom. Jag kan tas med honom. (*lämnar de övriga*)

Ronald Jag längtar bara härifrån.

James Ta åtminstone för dig av det goda vinet.

Ronald Ja, det är väl det minsta man kan göra.

Diana (kommer fram till Paul) Vilken magnifik fest du har ställt till med!

Paul Är det Diana?

Diana Ja. Jag känner mig smickrad av att du känner igen mig.

Paul Det var ju inte så länge sedan. Jag kan känna igen vem som helst vilken maskering hon än bär.

Diana Ändå har du ännu inte känt igen Carol.

Paul Jag känner igen henne när jag ser henne. Är du säker på att hon är här?

Diana Absolut. Hon såg det som en förpliktelse att acceptera din inbjudan, och hon sviker aldrig sina plikter.

Paul Det gläder mig. Jag gav hela balen bara för hennes skull.

Diana Är det så illa?

Paul Jag såg det som min enda möjlighet att kanske lyckas locka henne tillbaka.

Diana Du menar inte att du tror att du har funnit den enda rätta i henne?

Paul Det är hon eller ingen. Antingen är det hon, eller så existerar inte mitt ideal.

Diana Hon är här. Det vet jag. Hon kanske letar efter dig.

Paul I så fall borde hon ha funnit mig, men jag har skärskådat alla gästerna, hade hon varit här hade jag känt igen henne genast, men hon undflyr mig.

Diana Vänta bara. Plötsligt dyker hon upp när man minst väntar sig det.

Paul Så brukar det vara. Ju ivrigare man väntar, desto större blir överraskningen när den kommer.

Diana Jag måste sköta om mina andra män. Jag hoppas du hittar henne.

Paul Det hoppas jag också. (*Diana går.*)

Jag vet att hon är här. Jag känner henne i faggorna. Hon letar inte efter mig, men hon måste redan ha sett mig, men hon håller sig undan, kanske av blyghet, kanske av försiktighet och försagdhet. Hon är ju inte den som framhäver sig.

Carol (visar sig plötsligt, dyker upp bakom honom) Äntligen har jag funnit dig!

Paul Carol! Du kom!

Carol Det var mycket artigt av dig att inte glömma mig.

Paul Hur kunde jag glömma dig? Vi hade ju ett oavslutat kapitel.

Carol Men jag lämnade dig så oartigt och burdust utan att förklara mig eller säga adjö.

Paul Därför väntade jag dig tillbaka. Men jag fick vänta länge. Till slut började jag söka efter dig. Du var svår att finna, men till slut lyckades jag.

Carol Din inbjudan var oemotståndligt förpliktande.

Paul Det var meningen. Jag såg det som enda möjligheten att säkert få dig hit.

Carol Du menar inte att du ställt till allt detta för min skull?

Paul Jo.

Carol Du är tydligen obotligt angelägen.

Paul Ja. Det är jag. Det är du eller ingen.

Carol Jag har tänkt mycket på saken.

Paul Du har haft mycket tid på dig.

Carol Rätta mig om jag har fel på någon punkt. Jag vill bara summera situationen så gott jag kan. Du är alltså övertygad om att du upplevde en tragisk och bestående kärlekspassion med en kurtisan i Venedig för 400 år sedan och att du sedan dess genom århundradenas reinkarnationer sökt efter henne. I ditt nuvarande liv har du kommit över en tavla av henne, men det är först efter finandet av denna tavla du engagerat dig i hennes fall. Av en händelse råkar jag vara lik henne på tavlan som ett bär. Därför är du övertygad om att jag är en reinkarnation av henne. Är det korrekt?

Paul Ja, i stora drag är det korrekt.

Carol Du har alltså haft en överväldigande déjà-vu-upplevelse som du menar att måste vara betydelsefull som mer eller mindre en vägvisare och ett direktiv för ditt liv. Därför vill du dela ditt liv med mig, i tron att jag är Monica Francos reinkarnation. Du vill fullkomna en förbindelse som aldrig fullkomnades för 400 år sedan.

Paul Ungefär så.

Carol Jag är ledsen, Paul, men jag har inte haft samma déjà-vu-upplevelse. Jag har sett tavlan och erkänner att jag är kusligt lik henne, nästan som en dubbelgångare, det är bara tidstecknen i klädsel och frisyr och make-up som skiljer oss åt, men jag kan inte identifiera mig med henne. Jag kan inte känna något för henne. Därmed vill jag inte påstå att situationen är omöjlig. Jag kan mycket väl ha varit henne. Kanske, om jag verkligen var Monica Franco, att jag en gång för alla begravt henne för mig själv och avslutat hennes kapitel, hon blev ju fullkomligt vanärad och bränd på bål dessutom, det är knappast något minne man vill bevara eller bli påmind om genom möjliga reinkarnationer, i synnerhet om man en gång för alla lämnat sådana chockupplevelser bakom sig, men faktum är att hon är död för mig. Jag kan inte vara henne. Jag är nu Carol, som du inte vet någonting om, jag har inte ens berättat mitt liv för dig, det kan innehålla vilka hemska hemligheter som helst, och så vill jag att det skall förbli. Jag tror att det blir bäst så för oss båda. Låt oss undvika riskerna med ett fysiskt förhållande. Låt oss förbli vänner på avstånd men då desto säkrare förbli vänner, kanske till och med genom en platonisk kärlek, inte heller den möjligheten vill jag utesluta, men Monica

Franco är död. Det kommer vi inte ifrån. Hon kan bara fortsätta existera som en legend och som ett litterärt minne, men jag kan aldrig spela hennes roll eller motsvara din idealbild av henne.

Paul (efter en stunds eftertanke) Jag är glad och tacksam för att du i alla fall inte avfärdar mig, och då har mina ansträngningar inte varit förgäves. Med ditt beslut lämnar du drömmen intakt. Det är jag dig mest tacksam för. Du hånar mig inte som en narr och självbedragare, utan du respekterar mitt kärleksideal och kanske till och med högaktar det, vilket du vill fortsätta med, och därför vill du att vi lämnar varandra i fred. Jag kan inte annat än acceptera ditt kloka beslut, som faktiskt hade varit värdigt en Monica Franco.

Diana (kommer med James och Ronald) Där är ni! Vem av er hittade vem? Carol, Ronald vill bara gå hem. Han känner sig vilsen i detta anakronistiska sällskap. Dricker han ett glas till tror han att han befinner sig i renässansens Venedig.

Paul Det är meningen. Låt honom dricka ett glas till. Det gör honom gott. Jag bjuder.

James Bara du kan övertala honom till att stanna, Carol. Jag och Diana vill stanna, för vi har roligt och njuter av den goda maten och vinet.

Carol Jag tror att jag kan övertala honom. Ronald, Paul Mallory har ett unikt porträtt av världens skönaste dam, som nästan till och med slår ut Mona Lisa. Jag måste åtminstone få visa den tavlan för dig innan du går.

Ronald Vem kan motstå vackra damer, även om hon bara är på bild!

Carol Rätt så! Kom! (*drar med sig Ronald ut.*) Vi ses senare, Paul.

(*Diana och James hänger på Carol och Ronald.*)

Paul (ensam) Ja, det gör vi. Vi ses alltid senare.

(*Den praktfulla festen fortsätter.*)

Paul (med blicken efter Carols försvinnande)

Vi är blott flyktiga skuggor
som passerar liksom drömmar,
som aldrig kan fångas
men alltid endast kan drömmas,
alltför vackra för att vara sanna
och likväl sannare än hela verkligheten,
då verkligheten aldrig består
medan kärleken alltid återkommer
även när den gått förlorad
för att alltid växa,
liksom drömmen som aldrig kan bli sann,
som dock bara genom sin ouppnåelighet
är desto sannare som det absoluta idealet,
som aldrig kan förnekas eller förträngas,
men som alltid överlever
till och med den grymmaste tragedi,
liksom för att bevisa,

att endast den obevisliga och mest omöjliga kärleken
är tillräckligt oförneklig och sann
för att kunna överträffa hela evigheten.

(Göteborg, 12-17 november 2018)

Pjäsen bygger på en roman av Christopher Massey, som blev Terence Youngs första film 1948 med Edana Romney och Eric Portman, samt den sanna historien om Veronica Franco, 1546-91, kurtisan i Venedig, som visserligen drogs inför rätta av inkquisitionen men som i verkligheten frikändes genom dogens ingripande och förblev en respekterad och inflytelserik förgrundsgestalt i Venedigs fortsatta liv efter det turkiska kriget och pestens härjningar, då hon engagerade sig i att skydda och ta hand om Venedigs kurtisaner efter att de blivit arbetslösa och utstötta efter kriserna, assisterad av sin första och sista älskare Marco Venier, son av en av Venedigs ledande familjer med även doger i den anrika släkten, som förblev henne trogen genom hela livet. En film om deras verklighetssaga gjordes 1998 med Catherine McCormack och Rufus Sewell med titeln "Dangerous Beauty" eller "A Destiny of Her Own", på svenska "En kvinnas öde", baserad på romanen om henne av Margaret F. Rosenthal med titeln "The Honest Courtesan".

Paul och Marco kan spelas av olika skådespelare, men Carol och Monica måste spelas av samma, även fast de är helt olika typer.

d.s.